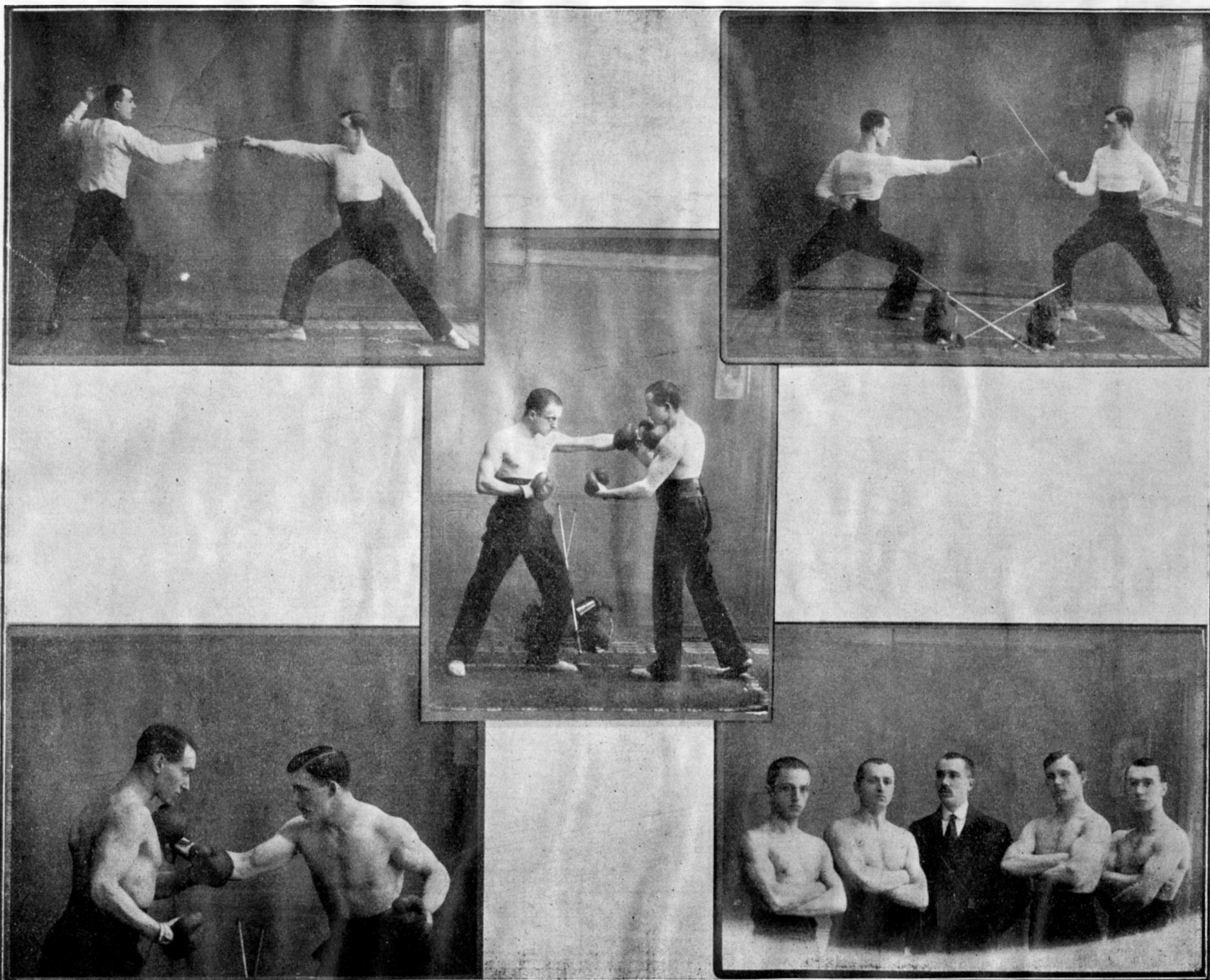


## ORGANUL STUDENTIMII ROMÂNE



Chipul de sus înfățișează scene dela noul nostru club sportiv »Transilvănean« care deși întemeiat de abia câteva luni, poate privi la un trecut de frumoasă activitate, ale cărei roade au întrecut așteptările ori și cui. Tot progresul făcut, toată însuflețirea caldă și crescândă cu care se lucră aici, se datorește perseveranței și tăriei de convingere ne'nfrântă, cu care servește ca pildă sufletul acestei instituțiuni, iubitul nostru profesor de scrimă, dnul Gavril Deac. Dnul Gavril Deac este cunoscut în cele dintâiu cluburi din țară și îndeosebi în cercul sportșmanilor din Ardeal, ca un duelist nebiruit. Premiat în mai multe rânduri, la 1907 a cucerit șampionatul în sabie. Ca tînăr universitar a funcționat ani de-arîndul ca profesor de scrimă la cluburi și ca profesor privat. Atât în calitate de profesor de scrimă cât și în calitate de secretar al acestei instituțiuni, munca ce o desvoaltă, desinteresat, totdeauna însuflețit și cu cele mai mari speranțe pentru apropiatul viitor, merită mai mult decât scurta și modesta noastră apreciere. Dintre atleții clubului portretele acestea înfățișează pe Dnii Tarquiniu Prișcu, Traian P. Nicolin, Lazar Isaac, stud. medicinști și pe Dnul Mircea Prișcu, stud. științe nat., cari fac cu bun succes exerciții de scrimă, box și trîntă.

## GOSTUL ABONAMENTULUI :

Pentru Austro-Ungaria	. 6 cor. anual
„ „	. 3 „ jum. an
România și Străinătate	. 10 „ anual

## ADMINISTRAȚIA :

Cluj--Kolozsvar,  
Strada Ferenc József Nr. 58. Etajul I.  
Telefon Nr. 7-56.

## CUPRINSUL:

Succesiunea cetăței regine,	de Mircea R. Șirianu,
Sport,	de Dr. Sever Dan.
Un suflu de patriotism,	de Vintilă Popovici-Max.
Scrisori din Paris.	de Mircea Popovici-Max.
Poezie Poporală,	cul. de Tr. P. Nicolin,
Influița hotăritoare a frumseții asupra căsătorii omului.	de Charles Darwin.
Din carnetul meu,	de Drand Vintilă Popovici-Max.
Pretenii mei,	” ” ” ”
Indiscrețiuni artistice,	de Eugeniu Popovici-Max.
Gronică. — Bibliografie. — Poșta Redacției. —	

# NOI

## ORGANUL STUDENTIMII ROMÂNE

ANUL I.

MARTIE 1914.

NR. 10.

### *Sucesiunea cetății regine.* De Mircea R. Șirianu.

*Fraților mei dintre Tisa și Carpați...*

Paris, Martie 1914.

Revista »Noi«, care trebuie să se considere nu numai ca util organ studențesc ci și ca o tribună a propagandei naționale și latine, a publicat, sub titlul »Renașterea ideii latine«, un articol al scriitorului acestor rânduri... Nimeni să nu se mire de îndrăsneala afirmațiilor cari s'au făcut! *Viitorul*, și poate un viitor foarte apropiat, va da satisfacțiune credinței noastre în puterea rasei latine și în renașterea *geniului politic* al Romei...

Da! ideea latină, ideea superiorității rasei eroice, nobile, care a dat cele mai mari fapte și cei mai mari oameni ai geniului uman, *ideea de cucerire romană* a renăscut. Și ea a reînviat chiar în leagănul gîntei noastre, chiar în țara clasică a latinității, în patria mamă: în Italia, *la Roma*.

Din noianul de zbuciumări ale politice externe, așa de abundentă în mișcări dramatice în ultimul timp, o singură idee ne consolează: aceea că *Italia*, patria eternă a latinității, este în plină desvoltare și că puternicul idealism politic care îi inspiră pe frații noștri italieni justifică speranțele noastre de a vedea, în curând, Italia luând primul rang în concertul puterilor cari își dispută comanda civilizațiunii umane. Din întreaga activitate politică a întineritului și deja vigurosului stat italian se des-

prinde o puternică tendință și o grandioasă idee: Italia se consideră ca legitima moștenitoare a puterii și gloriei universale a Romei.

Nimeni dintre noi nu trebuie să ignoreze că idealurile Italiei sunt mari, foarte mari, că realizarea lor, urmărită cu entuziasm și cu sânge rece în același timp, se desemnează deja, se apropie cu pași repezi. Frații aceștia ai noștri cari au rămas în patria mamă vor să reia ideea imperiului roman, tendințele de nobilă *cucerire* latină, întrerupte de torentul cutropitor al invaziunilor barbare!... Italia vrea să redevină stăpâna bazinului mediteran.

Capii politici ai Italiei au stabilit un *program*, o linie de conduită, pe cari poporul le urmează cu devotament cătră patre și ideea de cucerire italiană. Admirabila campanie care a avut ca rezultat cucerirea *Libiei*, pe care de altfel Italianii cu drept cuvânt o consideră ca o legitimă succesiune dela străbunii noștri comuni Romani, a fost o încercare din care eroismul și priceperea armatei și a flotei au eșit învingătoare, întocmai ca sentimentul de sacrificiu și amorul profund de patrie al populației.

Vor veni și alte lupte! Italia trebuie să 'și completeze domeniul național în Nordul mării Adriatice. Această mare



trebuie să devină »*il mare nostro*«, cum spune poetul d'Annunzio, trebuie să fie, într'un viitor nu prea îndepărtat, un loc latin. Cucerirea Archipelagului și a Tunisiei intră de asemeni în programul *imperialismului* italian Și totul nu se va sfârși aici! Aceste cuceriri nu vor fi decât niște simple etape într'un marș lung și plin de sacrificii dar și de victorii, spre ținta sublimă a *gloriei* universale. Italia, d'abea unită, d'abea organizată, a pus cu energie mâna pe stindardul latinității și 'l înalță cu încredere, cu curaj, cu credință înfinită în steaua din ce în ce mai strălucitoare a geniului latin.

Când vom avea și noi această credință în victoria ginteii nobile, care ne-a născut, ne vom apropia și mai mult de patria mamă în convingerea că Italia sora noastră, va putea să facă să renască dominațiunea Romei, a *armelor* și a *culturei* latine, în marea luptă dintre popoare, ne va da și *nouă* forțe nebănuite... Care bun Român nu este oare și bun Latin?... Cine dintre noi nu dorește din suflet succesul fraților noștri dela Tibru?...

Dar ne întrebăm: Să ne mulțumim oare cu succesele și progresul Italiei? Ideea de cucerire romană să se oprească numai la ei? Noi Românii să nu luăm oare parte la avântul nou al latinității? Noi să nu ne considerăm moștenitorii dominațiunii și gloriei romane?

Răspunsul ni-l va da *ambitiunea* și dorul de *suveranitate* al generațiilor tinere românești. Fiecare tinăr român, care se simte puțin, cât de puțin, descendentul eroicilor legionari, cari au cucerit lumea acum două mii de ani, va da acest răspuns: Succesiunea Romei este și a noastră, nu numai a Italiei! Și noi vrem să fim mari și nobili, și

noi vrem să fim un popor de *cuceritori*, și noi vrem să înscriem o pagină mai distinsă, o pagină de glorie cu litere de purpură, în cartea cea mare a istoriei umane!

Românii, cel mai nobil popor din câte s'au ridicat și s'au prăbușit pe glob, au dominat lumea, care le era cunoscută. De ce urmașii lor, Italienii și Românii, n'ar avea curajul să între în această mare moștenire?

A cucerî, a cucerî, a cucerî, înainte, mereu înainte, cum au cucerit și nobilii noștri străbuni, iată care trebuie să fie *marele ideal* al rasei latine, iată cum trebuie să renască ideea latină! Și iată care trebuie să fie scopul nostru final după ce ne-am realizat idealul național... Să nu trecem prin această lume ca un popor de sclavi, servitorii umiliți ai altora, ci să însemnăm în istoria mare a lumii o dâră luminoasă ca popor de cuceritori, de *domni* iar nu de servi, un popor de suverani, după cum suverană, regină între popoare și cetăți, era mama noastră comună: Roma, cetatea eternă!...

Să fim nobili, să fim mari, să fim glorioși, și, înainte de toate, să fim *domni iar nu sclavi*, iată care trebuie să fie marele nostru scop, alintatul nostru ideal. Altfel n'am fi demni de origina nobilă cu care ne place să ne mândrim! Să ascultăm de vocea secretă a inimei noastre, de *vocea sângelui*, care ne spune că *trebuie să dominăm*. Să pronunțăm cu orgoliu cuvântul de »Român«, după cum cu mândrie ne spusă pronunțau străbunii noștrii aceste cuvinte: *Civis Romanus sum*.

Roma! o Roma! cetate eternă, cetate divină, sacrosanctă cetate a glorioșilor mei străbuni! Tu ești cetatea noastră mamă, tu ești leagănul dulce al ființei

noastre, tu ești focarul cald și soarele strălucitor al idealurilor noastre... Și tu ești cel mai ilustru exemplu al măreției, al eroismului sublim, al gloriei! Te admirăm, te adorăm! Divină Roma! Din istoria ta așa de strălucită, așa de abundentă în fapte mari, așa de *plină de virtute*, venim și noi depărtații, umilii dar *adevărații* tăi fii să învățăm care este calea onoarei, a datoriei civice, a virtuții!... Exemplele tale gran-

dioase, însuflețitoare, ne vor conduce spre victorie și spre glorie.

Italia vrea să reînvie gloria Romei. De ce n'am intra și noi în această mare succesiune, noi, frații Italiei, copiii Romei?...

*Virtus romana rediviva*, să ne fie deviza. Iar pe stindardul desfășurat al luptei noastre să fie scris acest cuvânt, simbure al unei glorii eterne: *Roma*.

## Sport.

*Iubite Doamnă Redactor!*

Îmi cei un articol de propagandă pentru sport. Cu plăcere vi l-aș da articolul de propagandă. Mă știi doar; fac parte din acea mică ceată a tinerimei române, care preferim aerul sănătos de pădure și de vale, aerului cu scrum de cafea. Dar una e, a iubi — distracții sau obiceiuri, — și alta e, cu totul alta, a face propagandă pentru ele.

Nu prea V-ați găsit omul, când V-ați gândit la mine, să Vă scriu articole, cari să îndemne pe oameni a face ce n-au făcut bucuros până acuma, să deștepte în suflete iubirea față de lucruri, ce le erau indiferente. Pentru a isbuti, ar trebui să am credința în atotputernicia scrisului, cea ce însă nu mai am. Uite, așa cum se vorbește de un »faliment al parlamentarismului«, tot așa s-ar putea vorbi și de un faliment al scrisului — al patrii puteri din stat, al presei. Scrisul de astăzi, revistele și ziarele din zilele noastre, nu mai au menirea de a da îndemnuri noi, sau a le întări pe cele vechi. Revista și ziarul de azi au să dea informații, au să facă popularizare, ori, au să sbiciuiască și să rădă. Dar îndemnuri noi înzădar vor cerca să trezească.

Și dacă nu credința asta, atunci ar trebui să am convingeri nemiloase de pedagog din lumea veche. Ar trebui să

mi se pară, că îi putem plămădi pe semenii noștri după voința proprie și după gusturile proprii, tocându-le pururea la ureche sfaturi ce-i plictisesc, punându-le în vedere pedepse, ce nu-i sperie; poate-i îndârjesc. Ei dar ce să fac, dacă nu sânt nici pedagog de moda veche? . . . iar în cel mai apropiat număr al revistei negreșit trebuie să fie un articol despre sport...

Nu-i așa d-le redactor, că oamenii se nasc cu felurite însușiri, bune și rele, amestecat? Nu-i așa, că ar fi o risipă de energie, ori ce încercare de a schimba firea oamenilor diferiți? Ne-am alege cu tipul omului-uniform, pururea același, fără variație. O adevărată plictiseală și monotonie de rai!

Să-l lăsăm pe fiecare cu năravurile sale, bune și rele, amestecat. Ne rămâne doar totdeauna puțința, de-a găsi gata firi armonice cu a noastră — de ce ne-am trudi, ca s-o *prefacem* asemănătoare cu a noastră firea celui ce contrastează cu noi? Ai d-ta, și eu, și alții, vre-un folos din năravul rău, *ascuns*, din firea colțuroasă, *pusă în surdina*? Te încrezi în durabilitatea schimbărilor? Eu nu. Înceată »pedagogia«, înceată și schimbarea. Omul revine la natură, sau mai la drept, natura revine la sine însaș.

Nu, d-le redactor, nu am să-ți scriu articolul de propagandă.

Niciodată să nu căuțm a deștepta îndemnuri noi, nici a stârpî năravurile rele ale nimănuia. Unica noastră trudă mulțumitoare poate fi: *a da prilej îndemnurilor*, — existente — *a se manifesta*. Să îmbărbătăm și să răsplătim pe cei porniți pe-o cale bună — dar să nu ne perdem vremea cu scoaterea năravurilor rele.

Iar pentru a da prilej de manifestare îndemnurilor bune, cari există până acum, la iubitori de sport, nu-i așa, că nu e nevoie de articol de propagandă, ci de o sală de scrimă, și de fonduri solide?...

Asta, bineînțeles e o aluzie, ce ar fi s'o înțeleagă Maecena...

\*

Totuș, ca să nu dau de minciună făgăduelile făcute, iată și câteva cuvinte de îndemn:

Cunoașteți părerile neamurilor »conlocuitoare«, cu cari în viitorul apropiat va trebui să ne iubim, despre noi, Români. Ungurul ne zice — sălbatic și rău parfumat — Sasul ne zice simplu: »bloh« — înțelegând: prost, șiret — Sârbul ne zice răpareț, — țiganul: semet — ovreul: oaie de tuns.

Ați cercetat vreodată psihologia acestor păreri variate! Nu-mi dau seamă, dacă o găcesc întru toate, dar nu cred să greșesc urât. Ungurilor le liferăm pe cei mai blânzi și »eminenți« elevi. Sașilor pe cele mai răbdurii și credincioase sluji, neamțului cel mai excelent material de războiu, Sârbilor pe cei mai loiali vecini, țiganilor pe cei mai creștini dătători de pomană, ovreilor cele mai ascultătoare oi... dar nici unuia dintre aceste bidigani conlocuitoare încă nu le-am liferat cu destulă insistență atitudinii de cavalierism implacabil...

Eleganța bravuroasă, hotărât că nu

e o comoară sufletească a masselor românești. Și nu uita, d-le redactor, că toată viața socială a claselor intelectuale, cari stăpânesc astăzi statele, se întemeiază pe eleganță și pe bravură.

Înțeleg, firește, eleganța și bravurile, dovedite în partea serioasă și grea a vieții, nu în cea ușuratică și goală.

\*

Dă-mi voe, d-le redactor, ca spre a Vă arăta așteptările mele de bune rezultate, în direcția eleganței și bravurei, dezvoltate prin sporturi, — să risc și o aforismă. E unica, și termin cu ea. Iat-o:

Sânt oameni, — mai sânt — cari își regulează faptele, după conștiință, și sânt oameni, cari își regulează conștiința, după fapte. Cei dintâiu ascultă de învățăturile bibliei, cei de ai doilea de învățăturile lumii.

Eu îmi închipui, pentru viitor, o nouă categorie de oameni: aceia a celor ce și conștiința și faptele o să le reguleze după cel mai bun simț al lor, neascultând de învățăturile nimănuia, decât pe ale maestrului de scrimă.

Astăzi atotputernic pe fața pământului numai »codul manierelor fine« mai e. Calificativul de necioplit e mult mai temut decât o escomunicație papală sau decât șoapta lumii: »om necinstit«.

Sportul să fi creat aceasta categorie nouă? Nu știu anume. Și sportul, fără îndoială.

Crede ce spun, și primește multe multe urări de bine la mișcarea sportivă, ce ați început, iubite domnule redactor.

Cluj, Martie 1914.

Dr. Sever Dan.

## *Un suflu de patriotism.*

„Domnul Notar“ drama Dnui Octavian Goga la Teatru Național.

**București, 7 Martie n.**

Vorbesc ca martor al unor scene din Ardeal, când reprezentanți de-ai guvernului au voit să împiedece cu forța baionetelor vorba românească și să împrăștie adunările pașnicului popor românesc, cutezând a izbi cu pintenii lor de carton în mândria unui neam de patru milioane și tocmai în prezența celor dintâiu reprezentanți morali ai acestui neam. Poporul acesta care de atâta timp și cu atâta zor e forțat în fel și chip să se magharizeze, izbucnește în puternice strigăte de protestare: »Nu suntem Unguri, Români suntem și vrem să fim și mai departe până 'n veci vecilor. Nu ne trebuie vorbă ungurească! Trăiască limba românească!«...

...Iată scena ce 'mi revenea mereu în memorie în timp ce asistam la premiera dramei »Domnul Notar« — iată strigătele ce mereu par'că se desprindeau ca un ecou din simțămintele curat românești ale acestui teatru adevărat național ce se confundă numai cu numele slăvitului nostru Octavian Goga, suflet din sufletul poporului Român.

*Român a fost, este și va fi acest popor, grupare a celor de un cuget și o simțire — neamul ăsta vrea să trăiască și să biruiască . . . .* . . . iată sinteza piesei »Domnul Notar« care nu îngăduie atentat la viața noastră națională.

Prin'ro cugetare cinstită, Dnul Octavian Goga exteriorizează suferințele unui popor smulgând vâlul ce acoperă tragedia reală a Românilor de sub stăpânirea ungurească. Extrasă din viața socială și politică a Ardealului, acțiunea se petrece în lăuntrul unei familii și a unui sat românesc pe vremea agitațiunii electorale: pentru a se alege un deputat guvernamental, notarul satului, un român renegat, nu se dă îndărăt dela om-ucidere. Jandarmii lovesc fără cruțare șiucid pe mai mulți alegători români. Actul al treilea în scena în care socrul notarului răzbună satul, piesa Dnui Goga ia proporțiile unei tragedii naționale.

Totul e redat cu o sinceritate nemai văzută la noi și cu efecte de o nebănuită realitate, o adevărată icoană vie din viața ardeleană, în care se face și procesul renegaților de peste munți, specie odioasă ce se pune în serviciul guvernului și 'n potriva voinței poporului de un sânge cu el.

În trăsătură generală »Domnul Notar« e lupta grozavă în contra procesului de desnaționalizare al Românilor subjugăți, redată minunat în schițe psihologice.

»Domnul Notar« e un fond sufletesc românesc, e o lucrare dramatică de actualitate potrivită timpurilor în care trăim, precum potrivită este menirei instituției unde a fost reprezentată, scena Teatrului Național, instituție de cultură și artă dramatică națională.

Această operă sinceră și obiectivă își datorește succesul sincer obținut — succes ce a depășit chiar limitele așteptărilor — în primul rând faptului că opera e trăită și simțită de autor și în al doilea rând faptului că Dnul Goga vorbind mai mult simțului nostru patriotic, inimelor noastre, a găsit ecou în sufletul românesc al celor ce venise să 'l asculte, înălțându-le cugetul spre un ideal scump întregului nostru neam.

Și astfel fără efortări melodramatice, fără tirade exagerate, însă cu puterea de intuiție a poetului, prin caracterizarea plastică a personajilor, prin studiul și înfățișarea realistă a mediului ne transportă cu gândul peste hotare și plini de entuziasm uităm că ne găsim în teatru și identificându-ne cu persoanele de piesă, hui-duim pe Notar, întrerupem cu fel de fel de comentări agitate — — — — e publicul ce ia parte activă la aceasta reprezentație. Ne aducem aminte de adevărul crud al evenimentelor ce se desfășoară înaintea noastră, ne revoltăm și suferim — — — — e manifestarea atât de caracteristică a conștiinței naționale, e participarea vie uneori sgomotoasă a publicului întreg răpit de puterea și de actualitatea dramei.

Artiștii au pus în serviciul »Domnului Notar« toată dragostea și toate prețioasele calități ale talentului lor, jucând cu toată însuflețirea, cu deplină convingere în interpretare — convingere ce a dat și mai multă strălucire lucrării Dnui Goga. În fruntea interpretării Dnul Ion Brezeanu face din Mitruț, pristavul satului, un tip complet și variat. Foarte mișcător când își depune cărja de pristav, Dnul Brezeanu dă cuvintelor acel colorit, care ne-a smuls lacrimi. Dnul Bârsan, fiu al Ardealului, în chipul prelatului român are o creațiune de frunte, vrednică de înfățișarea unui apostol al credinței românești. Dnul Petrescu



(Nicolae Borza, țăran fruntaș, socrul notarului) neîntrecut în duelul de exterminare înfățișând nu se poate mai natural pe neașul român. Dnul Balfinschi (notar în Lunca) a dat drumul tuturor mijloacelor sale artistice. Dna Ciucurescu (Otilia Stetescu) cu farmecul ei neîntrecut, e aplaudată în scenă deschisă, dovada jocului ei magistral.

Până și în rolurile cele mai mici s'a pus căldură și convingere. Dna Ana Luca (Ana, soția notarului), Dna Sonia (Lina, servitoare la notar), Dnul Ciprian (Teodoraș, fecior din sat), Duțulescu (deputat guvernamental), Mihalescu (cârcimarul Caiafa) au complectat minunatul ansablu al premierei de Duminecă seara 1 Martie n.

În fine ca *niciodată, publicul a sărbătorit la olaltă pe autor, pe artiști și lucrarea*. Ca o manifestare neobișnuită a sărbătorit în lucrare și autor splendoarea caldă și convingătoare a unei mari cauze naționale; — a sărbătorit în artiști

pe interpreții unor sentimente, în cari se oglindesc nizuințele unui neam întreg.

A fost un triumf și o sărbătorire: un triumf care încunună cu lauri fruntea noului consacrat dramaturg și o sărbătoare închinată idealului unității noastre culturale și legăturii sufletești, a sentimentelor mari ce leagă poporul românesc de pretutindenii, a cărui suflet nu poate fi îmbucătățit de nici un fel de graniță sau stăpâniri.

**Vintilă Popovici-Măx**  
student medicinist.

*P. S.* Chiar în decursul reprezentării s'a luat inițiativa a se organiza un banchet în onoarea Dlui Octavian Goga, care prin piesa D-sale arată tuturor de ce literatură avem lipsă, nu pentru a fi la nivelul modernismului cu stigmatul superficialității, ci pentru a întări ființa noastră națională, de a cărei energie vom avea nevoie într'un viitor poate foarte apropiat. **V. P. M.**

## *Scrisori din Paris.*

**Carnavalul la Paris. — Expoziția pictorilor independenți. — Expoziția internațională de aquarellă. — De la Comedia Franceză.**

*Carnavalul la Paris.* Franța țara tradițiilor și culturilor de dulce amintire a trecutului falnic și pios începe și ea să-și mai uite de datinele lăsate moștenire de cei vechi, și în ciuda celor mulți ce încă luptă pentru conservarea lor își întoarce privirile cu mai multă insistență către manifestările ce americanismul modern le altoiește pe vechiul continent.

Tango, Maxise, Très Montarde etc., sau ori ce alt soi de importatiune americană pasionează lumea Pariziană în pisma elegantelor dansuri franceze și pitoreștilor costume ce împestrău saloanele și străzile Parisului în timpul Carnavalului. Și nu sunt încă departe timpurile în cari Carnavalul schimba cu totul fața orașului. Atunci toți se întreceau să ia sub diferite deghizări formele și aspectele cele mai bizare și în același timp cele mai pitorești.

Atunci veselie — ce și azi domnește — era acompaniată de cel mai frumos decor iar decorul — ce azi lipsește — era însoțit de cele mai animate și mai artistice baluri mascate.

Desigur că regăsești și azi o parte din toate aceste manifestări însă ai perfect impresia a asista la agonia lor.

Totuși zilele carnavalului își marchează încă cu destulă vigoare existența lor. Pe străzi în vecinătatea caselor monumentale cu fațadele scânteietoare de lumini se instalează micile barace tradiționale în care se vând lucruri ieftine pentru oameni săraci ce și ei vor să împărtășească bucuria celorlalți.

Scamatori ce aruncă flacări pe gură, negustori cari fac cu glas tare reclamă mărfurilor lor, studenții cu tradiționalele lor berete pe cap ce fac nesfârșitele »monoame« cu invariabilele melodii, mulțimea împestrătată, veselă și spirituală care privește încoace și în colo plină de curiozitate; toate acestea dau un aspect încântător și nou — care aduce aminte de bunele timpuri de altă dată — orașului acesta mare, în care rezultatele vieții moderne au găsit cea mai desăvârșită realizare.

\*

*Expoziția pictorilor independenți.* Nici o țară ca Franța nu produce azi mai mult pe terenul artistic și nici un centru nu-i mai abondent în manifestațiunile artistice de tot felul ca Parisul.

Așa se și explică în parte cum de se produc și așa zisele »infirmități artistice« — Pari-



zienia sunt tare primitivi, și-și deschid larg brațele celor ce știu să producă artă.

Așa se explică prezența atâtor străini ce fac artă — sau ce pretind a face artă — în acest oraș eminent artistic.

Dacă însă se explică oarecum prezența artiștilor străini și a »lucrărilor proaste« inesplicabilă rămâne însă admirația ce se acordă totuși acestor lucrări! — Că e o admirație — sau dacă nu e admirație atunci cel puțin o aprobare — o dovedește cu prisosință expoziția artiștilor independenți, în care aproape 500 de pânze au fost expuse spre admirația unora (și erau mulți ce admirau — probabil pentru că nu pricepeau) și spaima altora (celor puțini ce cunoșteau) — — Într'un colț cocoțat pe un soclu un cap sculptat prost pus în vârful unui picior, exprimă . . . . . Ce? — ceea ce spectatorul ar dori — probabil; alături două capete pătrate din cari nu se înțelege decât câte doi ochi tot patrați, prezintă — probabil — două portrete pentru care fără îndoială artiștii (sic?) n'au garantat nici o asemănare; mai la fund un peisaj cu o perspectivă copilărească face să iasă dintr'o mare galbenă un soare violet, iar pe pânza de alături două cucoane lungi și subțiri exprimă sub forma cea mai disgratioasă posibilă frumusețea și grația feminină . . . . . toate aceste pânze iscalite cu nume cosmopolite reprezintă noile manifestări »cubiste«, »futuriste«, »impresioniste« etc. etc. . . .

Inutil, cred, să mai descriu spaima ce ți produc aceste cumplite vedenii cari dacă ar putea la un moment dat eși din cadrele lor ar speria cu siguranță chiar pe proprii lor autori formând o lume monstruoasă și bizară. Aceasta e pe scurt expoziția pictorilor independenți — e o expoziție la care te duci pentru a putea în urmă cuprins de cea mai legitimă spaimă să iei drumul Luvru-lui pentru a ți liniști ochiul și sufletul în splendidele pânze ale maestrilor celebri pe cari cei de azi neputându-i nici măcar imita, se mulțumesc să-și creeze în »cubism« sau »futurism« (ridicule concepții) subterfugiul lipsei lor de talent.

\*

*Expoziția internațională de aquarellă.* Dacă expoziția »independenților« da dovada unei adevărate decrepitudini artistice, apoi expoziția internațională de aquarellă merită toată atenția și toată lauda. Aceasta societate internațională fondată acum nouă ani de către aquarelistul La Touche

prezintă în acest an un interes deosebit pentru că sunt expuse douăzeci și patru din operele fondatorului.

Interesant în adevăr e să examinezi acest rar și viguros talent în care varietatea de inspirațiune și plenitudinea de mijloace de care dispune aruncă în inferioritate pictura închisă într'o formulă decorativă de cele mai multe ori seacă. De bună seamă aici aquarelistul e cu mult mai viguros decât pictorul.

În aceste douăzeci și patru de bucăți expuse se ivește un nou La Touche. Un La Touche fantesist cu totul condus de grația mondenă — necunoscut în astfel până acum — căci femeile lui sunt pline de supleță și eleganță și fiind puse în cele mai naturale atitudini dau gesturilor lor cea mai expresivă însuflețire.

Mai e și un La Touche religios în cari subiectele religioase sunt tratate cu o rară iscusință; și mai e unul fiu observator în care viața de toate zilele rețreăște sub cea mai reală atmosferă.

La toate aceste surse de inspirație talentul acestui mare artist se pretează cu multă fineță și sinceritate căci peste tot el aduce nota lui de absolută distincțiune.

Alături de aceste opere lucrările lui Lucien Simon lui Frantz Charlet lui Luigini pot cu destulă cinste să figureze, — căci toți trei stăpâni pe aceasta artă fină știu să puie în evidență cu destulă dibăcie varietatea talentelor lor.

Lucien Simon adaogă virtuozității sale strălucite — de mult recunoscute — din an în an mai multă supleță și mai multă emoțiune; — Franz Charlet prin exactitudinea și justetea petelor sale precum și prin minunata sa dibăcie de a juxtapune culorile devine un adevărat fermecător al ochiului; — Luigini evoacă cerurile noroase ale Flandrei și atmosfera nespuse de brumoasă cu o putere de accentuare atât de expresivă încât face din el unul dintre cei mai robuști peisajisti contemporani. Restul pânzelor ce împodobesc această expozițiune fac cu prisosință cinste precedentilor.

\*

*De la Comedia Franceză* (retragerea lui Jules Truffier). Un eveniment de o deosebită importanță a întrerupt mersul regulat, obișnuit al »Casei lui Molière«; eveniment ce desigur e mai mult trist și care a imprimat în existența »Comediei Franceze« o pagină de duioasă durere și melancolică amintire.

E vorba de reprezentăția de retragere a Dlui Truffier din »Teatrul Francez«.

De obicei reprezentățiile de retragere sunt ceremonii fastuoase însă în destul de melancolice....

Și focurile rampei scânteiază ca niște crepuscule și aplauzele se sting sub impresia de tristetă, ba chiar parecă și cortina ce se lasă la sfârșitul spectacolului cade ca un voal des și nepătruns al uitării. . . . .

Jules Truffier acest delicat și nespus de seducător comedian, se retrage din scenă după 38 de ani de neobosită activitate, spre a rămânea — în unanima satisfacție — ca director de studii în repertoriul clasic căruia el s'a devotat cu toată ființa lui.

A ținut să mai apară o ultimă dată în fața publicului, alegând două roluri în cari a putut să se pună în evidență odată mai mult și să facă a se regreta în astfel diversele aspecte ale încă vigurosului său talent. Încântător, frumos și impozant în »Les legs« de Marivant unde Doamna Bartet i-a dat replică; devine în »Maitre Favilla« de o fantezie lirică și de un spirit entuziast cum numai originalitatea talentului său poate concepe.

Toți camarazii lui de scenă erau prezenți și în manifestările artistice ale acestei reprezentățiuni mai toți și-au spus cuvântul lor.

Nespus de spirituală a fost revista ocazională a lui Georges Berr în care se vede cum Comedia Franceză desperată aproape de concurența nefastă ce Musik-Hal-urile îi fac și eroica

decizie de a împrumuta în repertoriul ei elemente din tradițiile café concertelor.

Atunci se aude un Tartufe modernizat ce cântă cupletele la modă și un Alceste sau Theramei, ce joacă Tango! — Revista intitulată »Bobino la Molière« e cât se poate de amuzantă căci conține spiritul cel mai viu și cea mai delicată atențiune.

Baletul dansat în aceasta revistă de circumstanță de cătră Domnișoarele Cerny, Robine, Chasles, Mennser etc. și în urmă un act din »Nono« la care artistul Sacha Gentry și-a dat concursul au încheiat această serată, care a fost adesea animată, dar care cu toate astea a avut și momentele ei de melancolie.

Nu-i în adevăr tocmai așa de ușor să păreștii un loc ce ți-e scump, un loc cu greu câștigat, un loc de unde dese ori primești aplauzele, cele mai frumoase aureole artistice.

Cu toate că scena-i atrăgătoare, fericite de cei ce sunt capabili de a se retrage la timp; e un sacrificiu greu de îndeplinit dar care ți lasă satisfacție de a fi de toți regretat.

Jules Truffier a înțeles acest lucru și de aceia cu prețul unui însemnat sacrificiu sufletesc a preferat să marcheze regretul plecării sale în inimile admiratorilor lui ce-s mulți, foarte mulți.

Paris, Martie 1914.

**Mircea Popovici-Max**  
elev architect.

## Poezie populară.

Maică măicuța mea  
Ad' cerneala cu tocuțu'  
Să scriu carte la drăguțu'  
. . . . . Că m-a lăsat azi Ionuțu.  
Nu m-a lăsat de urâtă  
Ci m-a lăsat de pârâtă,  
Că m-a pârât vecina  
Care-o fetit cu maica,  
Și fetește și cu mine —  
Nu i-ar da Dumnezeu bine!  
— Măi bădiță ce-ai gândit  
Când pe mine m-ai hulit,  
Că dacă tu mi-i lăsă,  
Eu portu' mi-l' oi schimbă?

Hainele mi le-oi cerni  
Și pe tine te-oi jeli?  
Dară eu n-am nebunit  
Să jelesc un prăpădit  
Nice încă n-am turbat,  
Să jelesc un blăstămat!  
Mai mândru mi le-oi spăla,  
Și pe uliț'-oi umbra.  
Din pași 'oi pași răruț  
Și mi-oi cuprinde-un drăguț.  
Numa-'un deget mi-oi întinde  
Tri și șase mi-oi cuprinde;  
Numa-'un deget mi-am întins  
Tri și șase mi-am cuprins!

auz. dela **A. Tomșa.**

cul. de **Tr. P. Nicolin.**

## *Influența hotărâtoare a frumseții asupra căsătorii omului.\**

(Urmare)

De Charles Darwin.

După observările premergătoare făcute cu privire la fanatismul popoarelor sălbatece față de chelile și deformările, cari pentru ochii noștri sunt foarte neestetice, să vedem, întrucât atrage pe bărbați apariția femeilor lor și care e concepția lor despre frumseță. Am auzit și o astfel de afirmare, că la sălbateci e cu totul indiferentă frumseța femeilor lor, deoarece pe acestea le consideră numai de roabe; e consult deci să observ, că această afirmare nu e în armonie de loc cu grija, ce o poartă muierile la împoțonare, ori cu vanitatea lor. E distractivă povestirea lui Burchell despre o femeie bush, care a întrebuințat atâta cremă, okker roșu și prav lustruitor, »încât ar fi ruinat pe un bărbat nu prea bogat«. Afară de aceea »trada multă vanitate și arată, că e conștie de poziția ei aleasă«. Dnul Winwood Reade îmi spune, că negrii din ținutul litoralului vestic vorbesc adeseori despre frumseța muierilor lor. Câțiva scrutați pricepuți văd obiceiul îngrozitor de lătit al stîrpirii copiilor în nizuința muierilor de-ași apăra frumseța. În mai multe ținuturi muierile poartă talizmane și amulete de dragoste, ca să câștige favoarea bărbaților; iar dnul Brown numește patru plante, pe cari muierile din America nord-vestică le folosesc spre acest scop.

Hearn, escelentul scrutaător, care a trăit mulți ani între indianii americani, când vorbește despre femei zice, »întreabă pe un indian dela nord, că ce e frumseța și el îți va răspunde, că fața lată, turtită, ochii mici, oasele feții pronunțate, trei sau patru dungii negre și late pe fiecare obraz, fruntea îngustă, mandibula mare și lată, nasul grosolan și încârligat, pelea brună-gălbinie și sâni, cari atârnă până la brâu«. Pallas, care a cutreerat ținuturile nordice ale imperiului chinez, spune, că »sunt preferite acele muieri, cari au forme mandjuriane, adică obraz lat, oasele feții pronunțate, nas foarte lat și urechi uriașe«; iar Vogt notează, că poziția piezisă a ochilor, care este caracteristica chinezilor și japonezilor, o exagerează în picturile lor, pentruca »să-și pună în evidență frumseța lor, în opoziție cu ochii barbarilor cu părul roșu«. E lucru cunoscut, precum Huc accentuează de repețite ori, că în interiorul Chinei europenii cu pelea albă și cu nasul pronunțat, sunt ținuți de scârboși. Autohtonii din Ceylon nici pe dedeparte n'au nasul atât de pronunțat, încât să-l numim și noi așa;

totuși pe »chinezii veacului al șaptelea, cari erau obicinuiți cu trăsăturile late mongole, i-au surprins foarte nasul pronunțat al singalezilor; iar Thsang îi descrie așa, că »au cioc de pasere cu trup omenesc«.

Finlayson, după ce descrie punctuos poporul Kokinkhinei, spune, că la aceștia caracteristicile de căpetenie sunt mâinile, capul și fața; apoi adaugă: »rotunzimea feții e mai bătătoare la ochi la femei, cari sunt privite de frumoase după măsura, în care dispun de o astfel de față«. Locuitorii Siamului au nas îngust, cu nările largi, gură mare, buze groase, față foarte mare, cu oasele feții foarte eșite înafară și late. Deci n'avem ce ne mira, dacă noțiunea noastră a frumosului, pentru ei e curioasă. Ba țin de-a fi cu mult mai frumoase muierile lor, ca europenele«.

E știut, că partea de dindărăt a trupului femeilor hottentotilor e foarte dezvoltată; acest fapt îl numesc steatopygie; și Sir Andrew Smith e convins, că această proprietate e foarte admirată de către bărbați. Odată văzu o femeie, care era ținută de frumoasă și care era așa de dezvoltată îndărăt, încât dacă ședea pe pământ, nu se mai putea ridica, până când tot târându-se nu ajungea la vre-un povârniș. Sunt la fel și unele muieri din diferitele triburi de negri; iar Burton spune, că bărbații somaliani, după cum »se zice, își aleg femeile așa, că le așează în șir, și și-o aleg pe aceea, a cărei tergo e mai dezvoltat. Nimic nu disprețuește mai tare negrul, decât forma contrară«.

În ceea ce privește culoarea, negrii și-au bătut joc de Mungo-Park, fiindcă avea pielea albă și nasul pronunțat; ziceau, că ambele sunt »proprietăți scârboase și nenaturale«. În schimb el laudă strălucirea pielii, neagră ca bitumenul și nasul drăguț turtit; cu toate că notară, că acestea sunt numai vorbe dulci, totuși îi dădură de a le gurii. Încă și maurii africani »își încrunțară sprincenele și păreau că se înfioară« la vederea pielii albe. Când copiii de negru de pe litoralul ostic văzură pe Burton, au exclamat: »Priviți pe omul alb; oare nu samănă cu o moimă albă?« Negrii de pe litoralul vestic, după cum îmi spune dl Winwood Reade, admiră mai mult pielea foarte neagră, decât pe cea cu o nuanță mai deschisă. Tot după spusele călătorului

\* Din »Originea omului« vol. II. cap. XIX.

acestui, groaza lor de pielea albă o putem afla în credința celor mai mulți negrii, că demonii și spiritele sunt albe, pe de altă parte poate, că acesta e un simptom de morb.

Banyanii, locuitorii din nordul continentului, sunt, ce e drept, negri, însă »mulți dinre ei au o culoare cafenie-deschisă, și culoarea aceasta e considerată în întreagă țara de frumoasă«, așa, că aici măsura gustului e cu totul alta. »Pielea« cafferilor, cari se deosebesc mult de negri, »escepționând triburile de lângă Delagoa, — nu e totdeauna neagră; culoarea domnitoare e ceva amestec al negrului și roșului, nuanța cea mai lătită e culoarea ciocoladei. Nuanța închisă, ca cea, ce e mai lătită e cea mai prețuită. Cafferul nu-ți privește de compliment, dacă-i zici, că e de culoare deschisă, sau, că samănă cu europeanul. Am auzit povestea unui bărbat nenorocit, care era de o culoare așa de deschisă, încât nici o fată nu voia să-i fie soție«. O titlă a regelui zulufilor sună: »Tu, care ești negru«. Galton, când mi-a spus una-alta despre autochtonii din Africa, a observat, că ideile lor despre frumusețea sunt cu totul altele, decât ale noastre; căci într'un trib două fete svelte, delicate și drăguțe, nu prea plăceau autochtonilor.

Să vedem alte părți ale lumii; după dna Pfeiffer, în Java e considerată de frumoasă fata galbenă, nu cea albă. Un bărbat din Kōkinkhina »vorbia cu dispreț despre soția ambasadorului englez, zicând că are dinți așa de albi, ca ai cânelui, și culoare așa de roză, ca a florii de cartof«. Am văzut, că chinezilor nu le place pielea noastră albă și, că americanii de nord admiră »pielea neagră-gălbinie«. Juvacarii, cari locuiesc la poalele păduroase, umede ale Cordillerilor Americii sudice, au o culoare extraordinar de palidă, precum o spune aceasta și numele lor în limba lor; totuși disprețuesc foarte pe femeile europene, prelângă ale lor.

Părul de pe cap al mai multor triburi din America de nord, crește uimitor de lung; Catlin ne aduce o mărturie interesantă despre faptul, cât de mult e prețuită proprietatea aceasta; anume crowii și-au ales de șef pe un soț al lor numai pentru aceea, pentru că dintre toți oamenii tribului el avea părul cel mai lung și anume zece picioare, șapte policari (aproape  $3\frac{1}{2}$  metri). Aymaraii și quichuaii din America de sud încă au păr lung; acesta, după cum îmi spune dl D. Forbes, e ținut atât de frumos, încât tunderea lui e pedeapsa cea mai mare, ce li-se poate aplica. Autochtonii,

atât din jumătatea nordică, cât și din cea sudică a continentului, își lungesc părul prin aceea, că împletesc în el materii fibroase. Însă numai părul de pe cap e prețuit astfel, căci cel de pe față la indianii din America de nord e considerat ca un lucru »foarte ordinar« și-și smulg cu grijă fiecare fir. Obiceiul acesta există pe întreg continentul american dela nord la sud, dela insula Vancouver până la Tierra del Fuego. York Minster din insula Fuego readus în patria lui cu corabia Beagle, a fost somat de autochtoni să-și stărpească cei câțiva peri de pe față. Tot aceștia au amenințat pe un missionar tânăr, care a rămas între ei pe timp scurt, că-l vor desbrăca până la piele și-i vor smulge tot firul de păr de pe trup, deși nici pe dedeaparte nu era bărbat puros. Obiceiul acesta merge până acolo, că indianii din Paraguay își stărlesc și sprincenele și genele, zicând, că nu vreau să samene cu calul.

E de notat, că pe întreg rotogolul pământului speciile acelea, cari sunt aproape de tot lipsite de barbă, nu rabdă părul nici pe față nici pe trup, ci îl smulg. Calmucii n'au barbă, și e lucru cunoscut despre ei, că-și stărlesc firele rari de păr, întocmai ca americanii; asemenea fac locuitorii Polinezii, unii malayezi și locuitorii de-ai Siamului. Dl Veitch susține, că damele japoneze »nu puteau suferi favoritele noastre, le țineau de foarte neestetice și ne-au dat sfatul să ni-le radem, ca să sămănăm cu bărbații japonezi. Locuitorii Zelandei nouă au barba scurtă și creată; mai de mult însă își stărpeau părul de pe față. Aveau un proverb, că »bărbatul puros nu-și capătă nevastă«; precum se pare, însă, obiceiul acesta a eșit din modă, probabil sub influința europenilor, astfel, că astăzi maorilor, după cât știu eu, le impune foarte mult barbă.

În schimb, speciile bărboase își admiră barba și pun mare preț pe ea. La saxonii englezi fiecare parte a trupului își avea prețul ei recunoscut; »pierderea bărbii era prețuită în douăzeci de shillingi, precând frângerea piciorului numai în unsprezece«. Bărbații din orient jură sărbătorește pe barbă. Am văzut, că șeful makalolilor din Africa, Chinsurdi, a zis, că barba e o podoabă mare. Barba locuitorilor insulelor Fidji din Pacific e »plină și sburlită și e fala cea mai mare a lor«; dincontră, locuitorii insulelor din vecinătate, Tonga și Samoa »sunt lipsiți de barbă și li-e frică de falca păroasă«. În grupa Ellice aflăm numai o insulă, unde »bărbații au barbă, cu care se fălesc mult«.

Trad.: F. S.



## Din carnetul meu. De Drand Vintilă Popovici-Max.

Nu este mare opera unde e mult material, ci aceia unde e mult suflet; cei mai mulți oameni nu pot scrie totdeauna cu sufletul lor, unii mai niciodată . . . eu mă voi încerca — — — — —

Trebuia să plec și s'o las... mi-se părea așa de ciudată vorba s'o las și să mă duc așa de parte când o iubesc atât de mult! Cât-va timp m'am legănat între descurajare și desnădejde, gândindu-mă la aurul ce zace în adâncul tăcut al sufletului ei — cine 'l are nu 'l dă numai fiind-că ai trecut pe lângă dânsul. Spre liniște, după sbuciumări sufletești încercate pentru prima oară aveam și momente de mângâiere privind viitorul cu gânduri curate. Îmi închipuiam că iubind pe cine-va îl iei în sufletul tău fără ca el să piarză ceva — mă convingeam căci căutam cât de curată e inima, și cât de înalt gândul celei pe care trebuia s'o las deși o iubeam nesfârșit de mult! — Crudă realitatea! dar adevărată ș'apoi ciudată 'i de multe ori soarta celor îndrăgostiți, nu au statornicia trebuitoare — — iată gândul care mă frământa în fiecare moment.

Tot felul de sbuciumări sufletești m'au chinuit în seara plecării, cari dădeau naștere la manifestări exterioare foarte curioase și înfinit de schimbăcioase: — — aci vesel până la nebunie, aci melancolic, trist până la lacrimi cu ochii adânci și pierduți mereu în visuri de plăcere. Neastâmpărat căutam s'o întâlnesc cât puteam mai des singură în odăița ei, să fim totdeauna unul lângă altul cu gândul, astfel să ne iubim neturburați cum se iubesc cei săraci cari n'au alte bucurii și cărora nimic nu le fură gândul dela simțămintele lor.

După mai multă vreme petrecută în mulțumiri lăuntrice și măguliri legate cu multe griji și chiar dureri, când liniștea se făcu stăpână pe ființa și sufletul meu, mă dusei la odihnă turburat de planuri fermecătoare, temut în închipuirea mea . . . de! e un singur fel de prietenie, dar sunt mai multe feluri de dragoste.

A doua zi dimineața am plecat . . . cu mâhnirea în suflet, cu părerea de rău pentru multe, cu patima unor dorințe, lipsit de dezmiertarea caldă a ei cu care mă obișnuise, în sgotul surd și monoton al trenului care zbura. Îmi pierdeam privirea la fereastră, scaldându-mi'o

„Iubirea 'i ca viața, odată te naști, odată iubești“.

în farmecul unor peisaje splendide înfrumșetate de o zi senină de vară. Emoția sporia, sporia cu distanța pe care o lăsam în urmă și când orașul nu se mai văzu o lacrimă se rostogoli pe obraz. Simții un fior — apoi o senzație de plăcere și totdeodată fui atins par'că de o durere din care reeșea iubirea cea mare pentru acel înger ce 'mi da viață, pentru acel suflet candid, curat cu atâtea însușiri admirabile și care suferă în speranța de a mă întoarce odată la ea cu scopul de a fi al ei și de a fi a mea.

Într'adevăr pentru fiecare om e un drum cătră fericire: acela pe care e chemat să meargă; cei mai mulți nu 'l găsesc niciodată, cei cumiști încearcă până la moarte, cei mai proști se trântesc la pământ și plâng că sunt nenorociți. Fericire! fericire! dulce sorginte cătră care sufletul meu zboară însetat! oare în deșert vreau să sorb din undele tale? tu te vei usca, îndată ce vei atinge buza mea? — oh! în înfinitul iluziilor zădarnice cresc cele mai frumoase planuri dar și multe gânduri în josul cărora îți pare ciudat să găsești o iscălitură. — — — — — și astfel cugetând mă apropiam de graniță tocmai când munții, pădurile și locașurile pe unde treceam notau în scoborârea apusului, eram în țara mea cu fața în bătaia celor din urmă raze ale soarelui — — — — —

— — — — — Luna răspândea scânteeri argintii pe vârful munților pierzându-se în umbra văilor albite de râuri. O puzderie de închipuiri îmi frământa cu mai multă putere mintea. Cugetam la serile în care unul lângă altul duși de zefirul dragostei îi citeam ei — dragălașei mele Lici — melancolicele versuri ale lui Eminescu. Mă asculta fermecată fără să înțeleagă bine poate, dar cu un extaz de par' că vorbea Dumnezeu cu ea. Mă simțeam mândru — asta 'mi era păcatul — căci gustam plăcerea de a fi admirat și mi se părea, că nu iubeam atât cât eram iubit, căci în muzica asta nu se prea găsește acord desăvârșit. Eram bun dar și puțin egoist; cu toate acestea nu mă puteam gândi fără să fiu înduioșat și fără să încerc o mulțumire lăuntrică, o măgulire pentru fata, care 'și sculptase inima cu iubirea mea sinceră. Acum departe de ea, nu 'mi pot închipui că aş putea trăi fără ea; îmi pare că alte femei nu mai sunt pe lume și de-

oarece sunt recunoscător și drept nu visez o izbândă sau vre'o fericire fără s'o asociez pe ea, pe aceea de care sunt legat cu tot sufletul. Să fie numai a mea, acesta doar era singura idee, care se mai deslușea cu limpezime în vălmășagul atâtor gânduri. E mare lucru să 'ți dai seama de starea sufletească a ființei ce ține la tine doar judecându-te pe tine însuși ajungi să săvârșești și psihologia altora.

Liniștea trebuitoare gândurilor mele lipsea căci ca tovarăși de drum aveam câți-va negustori de elită, cari până la un timp mi-au gădilat auzul cu combinațiunile lor de negoț, apoi ca

niște oameni desăvârșit mulțumiți de o zi trecută, cu sforăiturile lor profunde și sonore.

Era o gamă cromatică care nu contenea, doar din când în când era întreruptă de sunetul hodorogit al vre'unui clopot de stație sau de flueratul răgușit al mașinei, cari vesteau sosirea sau plecarea din vre'o stație. În sfârșit un șuerat lung al mașinei anunță gara orașului meu natal — când eu ca încheere al tuturor gândurilor mi-au șoptit: **Față de realitate, lupti sau te supui și una și alta fără frică.** — — — — —

(Va urma).

## PRIETENII MEI

### DAR CE PĂCAT!

Unui prieten.

*Băiat înalt, aspect simpatic  
Un nas grecesc, nebun din fire  
Ochi negri, o frezură mare  
Dar ce păcat că e subțire!*

*E crai de forță, după Bella  
Se 'nvârtește maiestos,  
E'nalt, subțire, e om de viață  
Dar ce păcat, că e păros!*

*Mustăți și favorită mare  
Pe gât cu păr, e guraliv  
E prea drăguț, ori ce s'ar zice  
Dar ce păcat că 'i costeliv.*



### PROSECTORULUI MEU

*Te admir Papilian  
Cu al tău bulb rachidian  
Căci fără de încetare  
<sup>1</sup> Maseteru 'ți e 'n mișcare  
Cu risorius Santorini<sup>2</sup>  
Contractat ca semn al firi.*

VINTILĂ POPOVICI-MAX  
STUDENT MEDICINIST.

<sup>1</sup> Muschiul maseter care pune în mișcare maxilarul (falca) inferioară.

<sup>2</sup> risorius Santorini muschiu pielos, care ne face să râdem (dă mimica râsului).

## *Indiscrețiuni artistice.*

### *Bilețele de dragoste.*

Toată lumea știe, că tot ceiace atinge de aproape sau de departe teatrul, are o înrăurire puternică la un anumit timp, la o anumită oară, ajungând câte-odată până la cea mai nebună fascinare. Nu e dat, a critica mult asupra unei epidemii care va deveni celebră, când istoricii viitorului se vor ocupa de mentalitatea secolului al XX. Și de faima acestei epidemii se va duce vestea ca de ciurma florentină din timpul lui Decameron sau ca despre iscusitele galanterii libertine din timpul Parcului cu Cerbii.

Odinioară, poeții și romancierii erau copleșiți de bilete înflăcărâte, pline de tandreță sau admirație sinceră pe cari necunoscuți exaltați sau subscrișii entuziaștii le adresau.

Dupăce întreținu cu o străină o corespondență amoroasă, care dură cincisprezece ani Honoré de Balzac cunoscuse fericirea de a întâlni în această depărtată prietenă anonimă, pe frumoasa Mme Hanska, care deveni femeia sa, când văduvi.

Michelet quinquagenar se căsătorii în același mod cu M-lle Mialaret, o fetiță cutezătoare, dar sinceră. Epoca noastră nu cunoaște cărțile și se desinteresează de autorii lor. Contemporanii noștri, preferă fisicul plăcut al unui tenor sau bicepsul boxerilor de bălcu, sentimentalității poezilor inspirați sau elegantelor șiretlicuri de psihologie pasională. Iată că brusc comedianul, tenorii și luptătorii iau succesiunea scriitorului. Astăzi e comedianul, care beneficiază de ardoarea atâtor focuri înăbușite.

E o modă în aceste capricii, ca în aceia a toaletelor, a căiniilor favoriți sau a plajei mai mult vizitată.

Vă dați seama, că în fiecare seară un actor, care iese la iveală, fiindcă joacă bine și e băiat frumos, întoarce capul tuturor spectatoarelor și pentru asta găsește zilnic la portarul teatrului unde are o colecție de douăzeci de duzini de cărți postale, cel puțin o jumătate de duzină însoțită de cele mai dragălașe insistente, de cele mai amabile rugăciuni d'a împodobi, d'a însufleși imaginea câtor-va cuvinte rimate cu vocea — timbrată plină de căldură și duioșie.

Artistul dramatic nu seamănă cu vardistul de noapte: el nu e fără milă. Între acte el își omoară timpul datând și semnând biletele. Eșind dela teatru le aruncă în cutia cu scrisori și a două zi dimineață cincizeci bravi factori bucureșteni distribue la cincizeci de locuințe ale bunului nostru oraș: spaimă, grije, încântare și adesea poate o tainică speranță de un fericit viitor apropiat, care 'i va uni pe vecie.

Am avut ocazia, fericită de altfel, de a observa la un matinée artistic dansant un tinăr artist dela Teatrul Național aproape copil prin plâpânda sa stătură de efeb și palidul său obraz imberb și melancolic, înconjurat, hărțuit, acaparat de douăzeci de fete cu părul pe spate și cu rochițele ceva mai jos de genunchi.

Aceste dudui încântătoare, dar bârfitoare, fie zis' în treacă, dintr'un pension a cărui supraveghetoare nu supraveghează — câte-odată rușinoase, câte-odată îndrăznețe cu privire la stilograful complexant al junelui erou, se laudau cu fotografiile acestui prim amarez elegant, reprezentat în cele mai avantajoase costume ale rolurilor sale recente.

Sunt informat de un librar, care debitează în Capitală cărți postale cu portretele actorilor și actrițelor ce fac succesul serilor la teatrele noastre, că vânzarea acestor cărți ilustrate atinge proporții considerabile.

Cei ce scotocesc bibliotecile și cercetătorii vechilor manuscrise publică bucuros astăzi »Scrisorile de dragoste« și corespondențele sentimentale scrise odinioară de marii artiști. Cărți cu astfel de conținut ar valora cap'o d'opere admirabile.

Cărți constituite ast-fel din veștile și mesagiile de dragoste cu cari anunțau Michell Angelo pe Vittoris Collona, Dante pe Beatrice, Petrarca pe Laura; Mirabeau pe Sofia, Lamartine

pe Elvira și tot ceea ce scriseră Jean Jacques — Rousseau, Chateaubriand și Victor Hugo logodnicei sale, Sainte Beuve, aceleia care deveni rea soție; Musset lui Sande și multor altora, ce miraculoasă și încântătoare bibliotecă?

Și pentruce memorialiștii și biografii secolului viitor n'ar pune în circulație albumurile de cărți postale ilustrate de fotografii și ornate de autografe în stil telegrafic pe cari Românele sentimentale din 1914 le vor colecționa cu ardoare?

**Eugeniu Popovici-Max.**



## CRONICĂ

**In Paris** sub dirigența Dlui Mircea R. Șirianu, s'a înființat un „Biurou român de informațiuni politice“, (Bureau roumain d'informations politiques. Paris 38, rue Saint Severin), care și-a impus misiunea națională de a informa streinătatea (marile ziare și ministerele de externe) despre chestiunile românești. Salutăm cu atât mai cu drag înființarea acestei instituții necesare, cu cât ni-se spune, că »se va da o deosebită grije chestiunii iubiților frați din Transilvania«.

**Un nou paratrăznet.** Într'o ședință de curând a academiei franceze, academicianul francez Vallee și-a expus un mou soiu de paratrăznet, făcut împreună cu fizicianul Iller. Cei doi inventatori au așezat adecă în vârful paratrăznetului în con de plumb obdus cu aur, în care au închis 3 miligrame de sare de radiu.

Acest radiu astfel își exercită influința de anihilare asupra atmosferei încărcate de electricitate, că rupând — cum am zice — particulele mărunte din această electricitate, le conduce în pământ.

**Demonstrațiunea tinerimei universitare din Zagreb.** După cum aflăm din Zagreb, Marți 17 Martie, tinerimea universitară de acolo a ținut o adunare unde au luat hotărârea de a protesta contra procedurii anticulturale manifestată de studenții italieni din Triest față de colegii noștri sud-slavi și pretind recunoașterea legală de acelaș rang al universității croate cu universitățile austriace. Au decis apoi, ca această hotărâre unanimă a lor s-o nainteze în formă de memorandum președintelui parlamentului croat. Strânși în grupuri compacte participanții adunării au pornit spre parlament, dar poliția sosită în grabă a oprit procesiunea. Trei dintre studenți au fost

deținuți, iar după ce li s'a luat interogator au fost eliberați. În sfârșit cântând înflăcărâte cântece naționale, și vociferând s-au împrăștiat, dar liniștea abia noaptea târziu s-a restabilit.

**Un jubileu.** La începutul luni April, turnul Eiffel împlinește 25 ani dela construcție, și de când au înfipt în vârful lui tricolorul Franței. Construcția lui a durat 3 ani și jumătate și a costat șapte și jumătate milioane de franci. Mult timp nu a servit decât ca un curiosum pentru excursioniști, dar azi și din punct de vedere științific are o importanță uriașă: prin telegrafia fără fir, de aici se dă orice știre vapoarelor cari cutrieră mările, de aici se mijlocește acelaș fel de comunicare cu toate coloniile franceze din Africa. Tot pe acest turn s'au făcut o mulțime de experimente fizicale, d. ex. experimentul accelerațiunii în căderea liberă, constatarea rezistenței aerului, legea elasticității, a iuțelii de rotire a pământului etc. Iar azi s-a instalat în acest turn uriaș o însemnată stațiune meteorologică.

**Scheletul omului străvechiu.** Institutul prusiac geologic și paleontologic din Berlin, cu mult înainte de asta a fost trimis în Africa o expediție științifică, care ajunsă acolo, de vreme lungă execută săpături în mai multe ținuturi ale Africei germane răsăritene. După cum se anunță acum din Berlin, în săptămâna aceasta săpăturile au dat un rezultat prețios; s-a aflat anume un puternic schelet de om în păturile mai afunde ale pământului din valea Oldoway, despre care au constatat, că datează din epoca diluvială și — ca un exemplar fără precedent în trecut — acest schelet se află în cea mai perfectă stare. S-au putut ridica din pământ nu numai oasele craniului și ale feței, ci au apărut pe rând nevătămate oasele pectorale, ale umerilor, picioarelor etc. și nimic nu lipsește dela reconstruirea lui perfectă. Documentează deci acest schelet, că nainte chiar cu sute de mii de ani au trăit și au locuit în Africa de azi oameni ajunși la o treaptă destul de naltă de dezvoltare. Lângă schelet și în jurul lui, au mai aflat oase dela diferite animale — monștrii, din cari specialiștii au dedus, că și scheletul omenesc aflat datează din acelaș timp foarte depărtat, în cari au trăit elefanții — monștrii, rinocerii și caii de Nil — monștrii. Scheletul din valea Oldoway după aceste este așadar de o extraordinară însemnatate pentru știința antropologiei, căci el schimbă foarte mult direcția speculațiunilor antropologice și a cercetărilor geologice.

## BIBLIOGRAFIE

(Cărți și reviste primite la redacție).

**După „Cuvântul Studențimii“**, sentinela imparțială, aprigă și vigilentă a vieții politice din Țară, frații noștri din România, ca cea mai eclatantă dovadă a trezirii lor la muncă și a bineînțelegerii rostului ce li-se impune în mișcarea culturală a neamului nostru de pretutindeni — au înființat o nouă tribună de propagandă, social-culturală.

Un organ studentesc ca **„Viața Studențească“** (Red. și Adm. București, str. Eroului 3) e cum nu se poate mai bine venit. Principiile mari pentru a căror înfăptuire și-a propus lupta, sunt principiile cari au dat viață și revistei »Noi«. Principiul solidarității, al muncii și al jertfei pentru netezirea drumului spre progres, spre ținta aceea luminoasă, ne-au îndemnat pe noi acum aproape un an — și v-au îndemnat pe voi acum, iubiți frați, să desfășurați un nou, tinăr și mândru steag.

Dacă toți numerii viitori ai revistei vor fi numai atât de bogați și atât de bine redactați viața ei va fi asigurată totdeauna și va deveni cea mai bună revistă studențească românească.

Urăm sorioarei mai tinere viață lungă și rodnică!

\*

**Selectiunea** (Constanța, România) este numele revistei cu program latin, înființată de liga pentru apărarea limbei. Directori ai revistei sunt binecunoscuții noștri publiciști Dr. Al. Tălășescu și Mircea R. Șirianu. »Selectiunea« a pornit o luptă grea și nobilă, în primul rând contra parazitismului degenerator, apoi pentru limpezirea limbei, adică reducerea pe cât se poate a sunetelor barbare ă și â (i) a consonantelor obscure, și înlocuirea lor cu sunete deschise, apoi pentru câștigarea sonorității limbei, care se poate obține prin adoptarea unei ortografii fonetice nouă, care să îndrumeze pronunțarea cuvintelor de viță latină spre o formă mai muzicală, apoi prin evitarea posibilă a cuvintelor de origine străină în cari sunetele barbare nu sunt reductibile și prin înlocuirea lor chiar cu neologisme deja introduse în limbă. Trebuie să recunoaștem, că scrierea fonetică a academiei nu este nici destul de științifică nici destul de practică. Ea este un compromis comercial pentru valorificarea sunetelor ă și â (i) și ca atare conduce la stavilirea oricărui progres muzical al sunetelor.

Al treilea curent ce și-a scris pe steag Liga pentru apărarea limbei este deșteptarea civică spre un ideal, care să cuprindă o politică panlatină.

Recomandăm călduros această revistă atât de necesară și atât de binevenită.

\*



**Aducem la cunoștința cetitorilor noștri, că administrația revistei „NOI” s-a mutat în strada Ferenc József Nr. 58, etajul I. Telefon 7-56.**

## POȘTA REDACȚIEI.

Manuscrisele nu se înapoiază.

**T. R. Sătmár.** Au trebuit să treacă atât de multe veacuri până când strămoșii omenirii au înțeles, că e mai bine să se ocolească decât să se ia la bătaie ori decăteori se întâlneau în fața peșterilor umede și apoi — câte veacuri până au ajuns la ideea de a se uni spre peirea dușmanilor comuni din afară. Pentru noi e indiferent, căror împrejurări externe avem să datorim acest pas hotărâtor, și ne batem și mai puțin gândul, că oare din convingere proprie ori la porunci »de sus« se face. Cât despre o dragoste... ar fi ridicol să și grăim. Noi toate aceste le găsim, pe cât mai târzii, pe atât de sine înțelese. Dar să nu riscăm nici o concluzie.

**Tasso.** La poeziile și »nuveletele« trimise, răspunsul nostru e acelaș, pe care Schopenhauer îl dă apostolilor: E foarte trist, că inspirațiunea nu s'a întins până la limbă și stil.

**Ionel.** Dacă știi așa de bine nemțește, de ce nu-ți cumperi o istorie a literaturii universale. Aici vei găsi răspunsuri mai detaiate, decât putem să-ți dăm noi la acest locșor. Deocamdată atât: adevăratul întemeietor al classicismului la Francezi a fost Boileau (Nicolaie Despréaux), 1636 m. 1711. Cei mai geniali discipoli ai săi au fost Molière și Racine pe lângă cari mai trebuie amintiți Savinieu de Cyrano Bergerac, Carton Dancourt, Noel de Breton etc, iar cel mai talentat adversar al acestora a fost Edmé Boursault. Molière e numele lui de artist; cel de familie este Jean Poquelin.

**V. B. Sibiu.** Îți mulțumim dar te rugăm să nu-ți mai faci cheltuială cu posta. Decât un roman atât de uriaș, trimite-ne o nuvelă de 3 pagini; suntem împăcați și noi și Dta. Îți rămân paralele, iar noi ne cruțăm timpul scurt din preajma riguroaselor. Domnii profesori vă țin prelegeri atât de frumoase, viața din Sibiu încă nu-i moartă, — oare o corespondență despre toate acestea, crezi c-ar însemna afar' din cale de puțin?

**Ri. Ro.** Noi nu avem și nici nu vrem să avem legături cu oameni și cu societăți de cari ne pomenești. Ne mirăm foarte mult de întrebările Dtale atât de neoblicnuite. Ai face mai bine să-ți scoți din cap ideile aceste grozave. Cazul de precedentă nu dovedește absolut nimic din ceea ce visezi Dta. Ești grozav... la vorbe, dar fără să tragem nimic la îndoială din avântul Dtale, nu-ți cerem nici o faptă. Bine nu poți face azi nimărui, iar Dtale niciodată.

**G. P. în V.** Nu înțelegem insistența de a da năvală redacției noastre cu imposibilitățile fantaziei Dtale. Ne ceri »măcar un răspuns la poșta redacției«. Ei bine, îți satisfacem orgoliul acesta patologic și ca să vezi și Dta cu ce ne faci să ne pierdem vremea îți dăm ceva de gustat din »poeziile« trimise, câteva fragmente, luate pe ales din părțile cele mai bune. Cetește și te delectează:

Nu ți ție nici o jale  
Să fiu acum părăsit  
Pe-a vieții grea cărare  
Cu 'n suflet prea obosit

Noi te compătimim din adâncul sufletului.

\*

'Ntoarcete la mine scumpă  
Ce ești înaintea mea  
Și durerea să se rumpă:  
Te iubesc ca pe o stea.

Cu așa versuri ne sparii pe noi, da mi-te pe »scumpa« Dtale, »sperioasă ca o vrăbioară«.

\*

Și te-ai dus scumpă copilă  
Tu m'ai lăsat fără milă.  
Și te-ai dus te-ai depărtat  
Și pe mine m-ai lăsat.

Mai cu osebite, dacă i-ai citit câteva din »originalele« Dtale, apoi nu ne mai mirăm. A avut motive grave, foarte grave!

**Dșoarei Minerva.** Toate acestea nu se pot lua nici de mofturi nici ca absențe de bun simț. Mai mult niște obiceiuri, pe cât de vechi pe atât de proaste. Ce să mai zicem noi la aceea, când unii dintre neabonații revistei noastre, oameni culti, cu stare bună și cunoscuți în lumea tinerilor, după trecerea unui timp neoblicnuit de lung ne retrimis revista, dar cum? Folosită! Și ca să nu vă dăm multă bătaie de cap vă spunem și aceea cum era folosită. Întăiu, că era tăiată, printre file rămășițe dela mâncări, pe margini cu însemnări binevoitoare, reflexii pesimiste, iar pe pagina ultimă cu socoteli. Își făcuse se vede Dlui bilanțul și a aflat, că pentru »Noi« nu-i dispune »regia« de 6 cor. În consecință a trântit pe fâșie o contra-adresă: Retour. Vissza. Cluj Un fapt ca acesta, executat la o lună după primirea revistei, da, merită toate atribuțiile cu care-i cinstiți pe N. B. Era să uit a vă aminti, că deși acum e, mă rog, postul cel lung și sfânt al paștilor, pe lângă fărmiturile uscate și tutunul dintre file, dela prima până la ultima pagină toate sunt presărate cu pete estetice de untură, făcând translucidă hârtia.

Nefiind vorba doar de 2-3 cazuri izolate, promitem, ca ocașional, întrucât ne va permite locul să și facem cunoscuți pe acești prea interesați și prea stimați domni. Numele lor de altfel este învecinicit în carnetul cronicarului revistei noastre... Spiritul vioiu, speranțele și cugetările Dtale ne surprind tot așa de plăcut ca și razele tinărului soare de primăvară. Într'adevăr! Când începi a iubi și se pare, că și se lărgește sufletul. O fericire supraomenească te cuprinde. Dar știi de ce? Știi care e pricina fericirii acesteia uriașe? E surda închipuire că nu mai ești singură. Cât despre îmbrățișări, dacă mi aduc bine aminte, Sully Prudhomme zice, că nu-s decât avânturi neliniștite, silinți nerodnice ale iubirii care încearcă unirea imposibilă a sufletelor prin corpuri! Vlahuță zice însă: Iubire, sete de viață...!

\*\*\*\*\*

Abonații noștri sunt rugați cu insistență să-și achite restanțele și să-și înoiască abonamentul.

\*\*\*\*\*

Manuscrisele, abonamentul și toată corespondența să se trimită pe adresa: Revista »Noi« Kolozsvár, Ferenc József-út Nr. 58.

\*\*\*\*\*

**Redactor responsabil: LAZAR ISAIC**

\*\*\*\*\*

# „ECONOMUL“

INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII, SOCIETATE PE ACȚII, CLUJ

ACTIVA		Contul Bilanț pro 1913.		PASIVA	
Cassa . . . . .	125675 02	Capital societar. . . . .		400000	
Bon în Giro-Conto . . . . .	6023 28	Fond de rezervă . . . . .	236982 72		
Bon în cassa de păstrare postală . . . . .	6285 87	» de rezervă special			
Cambii . . . . .	2876117 19	(ptu. acop. pierd.)	13278 79		
» cu acoperire hipotecară . . . . .	614376 —	» de penziuni . . . . .	72334 14	322595 65	
Obligațiuni asig. cu ipot. 172753 91		Depozite spre fructificare . . . . .		2237295 66	
» » cu caventați 3264 —	176017 91	Reescont . . . . .		1295795 —	
Conturi curente cu acoperire . . . . .	256652 30	Creditori . . . . .		180059 44	
Efecte . . . . .	391121 38	Lombard . . . . .		40000 —	
Realități . . . . .	85955 47	Dividendă neridicată . . . . .		2171 —	
Debitori . . . . .	25710 51	Interese transitoare . . . . .		39338 —	
Mobilier . . . . .	10227 43	Profit curat . . . . .		71092 68	
Amortizare . . . . .	1027 43				
Interese de reescompt anticipate pro 1914 . . . . .	15212 50				
	4588347 43			4588347 43	

DEBIT		Contul Profit și Perdere pro 1913.		CREDIT	
I. Interese:		I. Interese:			
pentru depun. spre fructific. 117809 98		dela cambii escontate . . . . .	309661 12		
» reescont. . . . .	127414 66	» credite cambiale cu a-			
» fondurile institutului 13061 60	258286 24	coperire hipotecară . . . . .	37582 42		
II. Spese:		» împrumuturi pe oblig. 11045 90			
salare . . . . .	30511 42	» efecte . . . . .	18220 76		
bani de cvartir. . . . .	7684 37	dela cont-curent . . . . .	10762 60	387272 80	
imprimare, registre, chirii și diverse spese . . . . .	15140 62	II. Provizțiuni diverse . . . . .		27804 68	
marce de prezență . . . . .	4128 —	III. Chirie și arânzi. . . . .		8363 14	
III. Contribuțiuni:					
directă . . . . .	21378 50				
10% la interese de depuneri 12150 90					
competință de timbru . . . . .	379 46				
IV. Amortizațiuni:					
pretenziuni dubioase . . . . .	1661 —				
de mobilier . . . . .	1027 43				
Profit curat . . . . .	71092 68				
	423440 62			423440 62	

Cluj, la 31 Decembrie 1913.

Dr. Frâncu mp. dir. ezec. N. Căciulă mp. prim-contabil. Iosif Órga mp. secretar.  
 E. Bianu mp. președinte. Dr. Dăianu mp. Ladislau Papp mp. Dr. Basiota mp.  
 Dr. Márk mp. Dr. C. Pop mp. I. Br. Hodoșiu mp.  
 Examinând conturile de mai sus le-am aflat în consonanță cu cărțile.

Cluj, la 31 Ianuarie 1914.

Ioan Butean mp. președinte. Ioan Godolan mp. Lissai mp. A. C. Domșa mp. Simeon Pop mp. Marțian mp.

# Raportul comitetului de reviziune.

*Onorată adunare generală!*

În decursul anului 1913 am ezaminat în mai multe rânduri cărțile principale și auxiliare ale institutului de credit și economii »Economul«, mai departe am ezaminat bilanțul anului 1913 și contul profitului și perderilor și am aflat, că acelea sunt conduse cu conștiințiozitate și încheiate corect și acurat.

Am cercat și ne-am convins, că activele arătate în valori și efecte se află de față și în consonanță cu registrele de contabilitate și induse în inventar.

Vă rugăm deci a primi bilanțul și a da absolutorul direcțiunii și subscrisului comitet de reviziune pentru gestiunea anului expirat.

Proiectul direcțiunii referitor la împărțirea profitului net l-am ezaminat și-l recomandăm spre primire, prin urmare propunem să se dea:

5% dividend acționarilor . . . . .	K 20'000'—	
10% pentru scopuri filantropice, din cari		
5% Bisericei gr.-cat. din Cluj . . . . .	K 2.554'63	
5% împărținde prin adunarea gene-		
rală prezentă . . . . .	<u>K 2.554'63</u>	» 5.109'26
10% tantiema direcțiunii . . . . .		» 5.109'26
4% » directorului eze-cutiv . . . . .		» 2.043'70
8% » funcționarilor . . . . .		» 4.087'42
5% » comitetului de reviziune . . . . .		» 2.554'63
2% » » » » membrii externi . . . . .		» 1.021'84
5% fondului de penziuni . . . . .		» 2'554'63
7% » special de rezervă . . . . .		» 3.576'44
2% » de rezervă . . . . .		» 1.021'94

Restul de 47%:

Supradividend acționarilor . . . . .	» 12.000'—
Dotarea serviciului informator (din cari K 700'— în scrieri)	» 2.900'—
Remunerațiuni pentru personalul, care nu se împărțesește din tantiemă . . . . .	» 1.600'—
Parochiei române gr.-cat. pentru susținerea școalei gr.-cat. din Cluj (dotațiune anuală cf. dec. ad. gen. din 1907)	» 2.200'—
Dotația anuală a fondului »Dr. Alexandru Mocsonyi« pentru ajutorarea școalelor confesionale . . . . .	» 1.500'—
Pentru distribuirea de lectură poporală . . . . .	» 1.000'—
Dotația Mesei studenților academici »Dr. Aurel Mureșanu« Cluj . . . . .	» 500'—
Dotația Fondului »Dr. Gr. Silași« pentru masa studenților din Gherla . . . . .	» 400'—
Fondului de penziuni (dot. extraord.) . . . . .	» 1.000'—
Fondului special de rezervă (dot. extraord.) . . . . .	» 913'56
	<u><u>K 71.092'68</u></u>

Cluj, în 31 Ianuarie 1914.

**I. Butean** m. p.  
prez

**I. Lissai** m. p.

**Simeon Pop** m. p.

**Iulian Marțian** m. p.

**Gavrilă Popu** m. p.

**Ioan Godolan** m. p.

**A. C. Domșa** m. p.